

הניזקין פרק חמישי גימין

נו.

1. ותתתי את נקמתו כבאדם ביד עמי ישראל וישור באדום כפי ובחוקתי וידעו את נקמתו נאם אדני אלהים: יחזקאל כה יד 2. היתה כך והענינה אחר לא נסותה כף רגלה והצג על הארץ מהתענג ומרוך תרע עינה באיש חזקה ובכנה ובבתה: דברים כח ג
3. כספם בחרוזות ישליכו וזהבם לנדה וזהבם כספם וזהבם לא יוכל להצילם ביום עברת ונפשם לא שבעו ומעיהם לא ימלאו כי מכשול עונם יהיה: יחזקאל ז ט

גליון הש"ס

רש"י ד"ה גושקרא פת קיבה: עיין שנת דף כ ע"ב נבש"י ד"ה גושקרא:

לעזי רש"י

טייל"א. קרום פנין הפוגע בריאה: שאובדי"ר. משני: בעל איכות נחוחה.

מוסף תוספות

א. לשון חשיבות. מוס' בזיומן יע. ד"ה דק.

אל"ל לא. שזקנה לך: אל"ל איהו יהיבנא לך דמי פלגא סעודתך: איכול קוללא. מלשניות: קורבנא. קרבן להקריב על גבי המזבח דקיימא לך אין איש אשה לך לרבות את עובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות ישראל (חולין דף קז ע"ב): בניב שפטים. שפה העלוונה: לזיהו לא הוי מומא. להקריב לגבוה בזמה ידיהו אלא מחוסר אבר: דוקין. טייל"ה כמו הנוטה כדוק (ישעיה מ): יאמרו המטייל מוס בקדשים יהרג שיהו סבורים שזשציל שהטיל מוס בקדשים ועצר על מוס לא יהיה צו (ויקרא כב) נהרג: עונותוסו. סגלנותו שסבל את זה ולא הרגו: שדא גירא למורה. לקסום קסם כשהיה סמוך לירושלים: הווא יעוקא הוה מגמגם בלישניה לא גרסינן: ביד עמי ישראל. על ידי עמי ישראל: ולכפורי ידיו. לקנה ידיו: נקדה. נקבה לשון ים מקדוין בהרים (עירובין דף נה). נקדה לו חמה. זרחה שצילו ממכת תענית (קהל י"ג): לישוס. צינית של עליטו: נגרסה על גבי כרים וכסופים. שלא היה מהלך אלא על גבי מילת: ואיכא דאמרי. בן צינית שמו ולמה נקרא שמו הכסת שהיתה כסמו כסא שלו מוטלת בין גדולי רומי כשהיה הולך בזרמי להקציל פני קיסר: הוה להו. להקן תלתא עתירי חטיי ושערי ים) וחמורא וציני למין כל בני העיר שערים ומד שמה: צריוני. אנשים ריקים ופוחזים למלתמה: אמרו להו רבנן. להקן צריוני: לא מסטייעא מילתא. לנלח: קמו. צריוני: קליניהו להקן אמרי. לאזרות התבואה ועלים כדי שילחמו: סמידא. סלת. חיוורתא. פת נקיה: גושקרא. פת קיבר שאורגדי"ר: פרח של גללי בהמה: ומסה. מחמת איסטניסותה: גרוגרת. מאותם שנשארו לרבי לדוק שמוך את מימיה ומלאתה היא ואכלתה לרעבונה ומריח החויל של רבי לדוק שנכנס בגרוגרת טעמה ומתה דאסטניסות: הוה מסחוי. בגרונו: מאצראי. מחמת שהיה כחוס: כי הוה בריא. כשגמר מעשותיו ולכה להצרות עצמו: הוה מייסי ליה גרוגרות. תאנים יבשין מפני שלא היה יכול לבלוע דבר עבה והיה מונך את מימיהו ומשליך הגרוגרות: אכא סיקרא. כך שמו: שלא ליה. רבן יוחנן בן זכאי תא לגבאי צנענא: אמר ליה. רבן יוחנן בן זכאי: עד אימתי עבדיטו הכי. דלא שבקיתון לאשלומי: חזי יו סקנא לדידי. שינוחני ללאת מן העיר: נקוט נפשך בקיורי. החוק עמך כחולה הולא קול שאתה חולה: לישילו כך. כמו שאתה גוסס: ואייסי מידי סריא. דבר מסריח כגון נבילה: ואגני גבך. והשכב במטתך עמך שיאמרו מת הוא ומסריח כבר: ולעיילו כך סלמיך. יכנסו תחת רגלי מטתך לשאת ולא יניחו אחריים לשאת דאינון ידעין דחייא קליל ממימתא: צעו. הקן צריוני: למדקריי. ברמחיס שמח מעריס הוא: אמר להו. אכא סקרא: יאמרו. הרומנים עליכם שפילו רבן דקרו: למידתפיס. אולי יעק: ולא מלכא אנה. והתעללת בני: איצרא

אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתך אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי בולה סעודתך א"ל לא נקמיה בידיה ואוקמיה ואפקיה אמר הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו ביה ש"מ קא ניהא להו אויול איכול בהו קורצא בי מלכא אזל אמר ליה לקיסר מרדו כך יהודאי א"ל מי יומר א"ל שדר להו קורבנא חזית אי מקרבין ליה אול שדר בידיה עגלא תלתא בהדי דקאתי שדא ביה מומא א' בניב שפתים ואמרי לה בדוקין א' שבעין דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבוקלם יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח סבור למיקמליה דלא לזייל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מוס בקדשים יהרג אמר רבי יוחנן ענותנותו של רבי זכריה בן אבוקלם החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו שדר עלוייהו לגירון קיסר כי קאתי שדא גירא למזרח אתא נפל בירושלים למערב אתא נפל בירושלים לארבע רוחות השמים אתא נפל בירושלים א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר ליה ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל וגו' אמר קודשא בריך הוא בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא ערק ואזל ואגייר ונפק מיניה ר"מ שדריה עלוייהו לאספסיינוס קיסר אתא צר עלה תלת שני הווי בה הגהו תלתא עתירי נקדימון בן גוריון וכן כלבא שבוע וכן ציצית הכסת נקדימון בן גוריון שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע בן ציצית הכסת שהיתה ציציתו נגרת על גבי א' כסתות איכא דאמרי שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי חד אמר להו אנא זיינא להו בחיטי ושערי וחד אמר להו בדחמרא ובדמלחא ומשחא וחד אמר להו בדציבי ושבתו רבנן לדציבי דרב חסדא כל אקלידי הוה מסך לשמיעיה בר מדציבי דאמר רב חסדא אכלבא דחיטי בעי שיתין אכלבי דציבי הוה להו למיון עשרים וחד שתא א' הווי בהו גירוני אמרו להו רבנן ניפוק ונעביד שלמא בהדיהו לא שבקינהו אמרו להו ניפוק ונעביד קרבא בהדיהו אמרו להו רבנן לא מסטייעא מילתא קמו קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי והוה כפנא מרתא בת בייתוס עתירתא דירושלים הווי שדרתה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמידא אדאול איודבן אתא אמר לה סמידא ליכא חירותא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאול איודבן אתא ואמר לה גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאול איודבן הוה שליפא מסאנא אמרה איפוק ואחוי אי משכחנא מידי למיכל איתיב לה פרתא כברעא ומתה קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי הרכה כך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה איכא דאמרי גרוגרות דר' צדוק אכלה ואיתניסא ומתה דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים כי הוה אכיל מידי הוה מיתחזי מאבראי וכי הוה בריא מייתו ליה גרוגרות מייץ מייהו ושדי להו כי הוה קא ניהא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא אמרה האי למאי מיבעי לי והיינו דכתיב כספם בחוצות ישליכו אבא סקרא ריש ברויני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה שלא ליה תא בציענא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדיתו הכי וקמליתו ליה לעלמא בכפנא א"ל מאי איעביד דאי אמינא להו מידי קמלו לי א"ל חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא א"ל נקוט נפשך בקיורי וליתו כולי עלמא ולישיילו כך ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך וליעייילו כך תלמידך ולא ליעול כך איניש אחרינא דלא להגשן כך דקליל את דאינהו

ידעי דחייא קליל מומיתא עביד הכי נכנס בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר כי ממו לפיתחא בעו למדקריה אמר להו יאמרו רבן דקרו בעו למדחפיה אמר להו יאמרו רבן דחפו פתחו ליה בבא נפק כי מטא להתם אמר שלמא עלך מלכא א"ל מיחיבת תרי קטלא חדא דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא ותו אי מלכא אנא עד האידינא אמאי לא אתית לגבאי א"ל דקאמרת לאו מלכא אנא איברא

- א) [עיי' חוס' נחש' עו: ד"ה הכה בדוקין.] ב) ס"א של עין. ג) ס"א יחלה ליה. ד) [בני המרוך ערך פ' ג' ע"ב] כרים ובכסותו. ה) [עיי' עור כאלריי' פ"ו מ"ג.] ו) [מסכתו, א' פ"י א"ב, כ"ב.] ז) [באלריי' שם: כ"ב.] ח) [ע"ה.] ט) [בנכתי' למח' מינות דחטי ושערי ועי' רש"י על רש"י, א' ועי' אלדריי' פ"ד מ"ה, א' [ויקראכ"ב], ע"י רש"י ונחסי כ"ה ד"ה כפורי וכו', א' ועי' ג' [מקדוין: ש"ש"ל, א' ועי' טפס: ומלחא, א' טו] [כ"ה במילה סו, א' טו] [נש"י כסאדוקין, א' וי"ע חוספות כסרות י"ו ד"ה דק' שלא א"ר].

מוסף רש"י

המשר עמוד קודם לקח מסיקריקון. מנגון נכרי הוצג נשפות על עסקי ממון שאמרו לו שא ערקק זו והימתי, וממה לא למד הוה מתנה, דלפילי למיד תלויה ופני זכריה זכרי, תלויה ויהי לא היה מתנה [רשב"ם ב"ב סו]. לקח לו יום האיש. מן העגל כל קיקטותיו משועבדים לכתובת אשתו והיו והמתא אם נמות או יגרשה חטרוך מלקוחות אם לא מתלל בני חורין, שכן כשב לה כל נכסי אחתהו לא וערבלין לכתובתך ממך' כמותו [נ"א]. וחדו. זה הלוקח, ולקח מן האשה. נתן לו דבר מועט והקטנו לו, כדי שלא חטרוך ממנו חוב כתובתה [רשב"ם ב"ב סו]. מקרו בטל לא בטל בטל ממנו, שכל זמן שיחיה בטל יאכל זה הלוקח את הפירות, שהרי המוכר מוכר לו כל זמן שחיה המוכר האשה ולא יבא זמן גיורי כתובתה וכו' ואע"פ שמשועבדין לאשה, אלא ליהי אפי שערך שכול לתרוף מוכן כשיעיר ומנה לנבות כתובתה, הלכך יחא מקחו בטל אמר ולקח מן האשה קחו, דהוי בטל לגמרי ההוה מקח, ובשעתא לגבות כתובתה חטרוך ממנו, דמתי אמרה נתח רוח שמיני לבעלי למטר לך קרקע המשועבד לו ולא גמרתי לבני להקנות לך [שם] א': מקחו בטל משמע לגמרי אפילו כתי העגל, וצ"ב [שם] מוקמין לה בלאת מחזון שש שעות, או ימדה לה לכתובתה, או כבד לה בתוך הכתובה, או שהסניסה לו שום משלה [כתובות כ"ה]. למחר הבענא ליה בדינא. והלכך לא קיה הסיקריקון, דהא לא נתן מעות אלא גולה כנסת, והלוקח ממנו מתי לא קיה דקרקע אינה גולת ואכתי כרעותא דמיניה קמא תאמא, ואפילו חזר ולקח מבעל הית, שכתב לו שטר, או כמתנה או בשטר מכירה בלא מעות, דלילו נתן מעות לבעל הית קיה וכו' [רשב"ם ב"ב סו: ע"י]. ביתר. עיר גדולה ויהו

דקין בה (תענית כ"ה). ע"ב שייך לעמוד הקודם עגלא תילתא. שלשי לנטן. (מגילה ד.) שהוא משוכת מפני שהכנתה בקטטה עיניו אינה כסחה והלך ראשון ושני אינו ברא (שבת י"ב). גדול כאלו היעט שליש שני וגמרה גדלותו דהכי שכיח ומעיל למיכל כמו (כ"מ סה). ומגלתי אומן עד שישלוש (סנהדרין ס"ה). גושקרא. פת סוכין (שבת כ"ה).

דקין בה (תענית כ"ה). ע"ב שייך לעמוד הקודם עגלא תילתא. שלשי לנטן. (מגילה ד.) שהוא משוכת מפני שהכנתה בקטטה עיניו אינה כסחה והלך ראשון ושני אינו ברא (שבת י"ב). גדול כאלו היעט שליש שני וגמרה גדלותו דהכי שכיח ומעיל למיכל כמו (כ"מ סה). ומגלתי אומן עד שישלוש (סנהדרין ס"ה). גושקרא. פת סוכין (שבת כ"ה).